

Vastaanottaja: Opetus- ja kulttuuriministeriö, kirjaamo.okm@gov.fi

Diaarinro: VN/18606/2024

Lausuja: Lapin yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta

Ilkka Ratinen

Ilkka.ratinen@ulapland.fi

Asia: Hallituksen esitysluonnos laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

1. Ovatko ehdotetut muutokset selkeitä?

Hallituksen esitysluonnoksessa laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 35 §:n muuttamisesta kuvataan, että *”Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa kotikuntakorvauksien tasoa kunnallisten ja yksityisten opetuksen järjestäjien kesken ja vastaamaan niiden velvoitteita. Esityksen tavoitteena on parantaa erityisopettajan ja erityisluokanopettajan antaman opetuksen saatavuutta myös yksityisissä kouluissa.”*

Luonnostekstissä lausutaan, että *”Tosiasiassa erityistä tukea järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä.”* Toisaalta luonnostekstissä todetaan, että nykyinen lainsäädäntö (Pol 17§) ei velvoita ei-kunnallisia opetuksen järjestäjiä antamaan perusopetuslain 17 §:n mukaista erityistä tukea. Samoin mainitun pykälän 5 momentin mukaan, jos muu opetuksen järjestäjä kuin kunta ei järjestä 1 momentissa tarkoitettua tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta.

Lapin yliopiston kasvatustieteellisessä tiedekunnassa ajatellaan, että lakia olisi tärkeää täsmentää ja selkeyttää oppilaiden tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmista. Asialla jatkossa merkitystä, kuinka harjoittelua järjestetään.

2. Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin

Nykyinen lainsäädäntö (Pol 17§) ei velvoita ei-kunnallisia opetuksen järjestäjiä antamaan perusopetuslain 17 §:n mukaista erityistä tukea. Viime vuosina erityistä tukea on voitu järjestää joillakin yliopiston harjoittelukouluilla harjoittelukoulujen ja kunnallisen opetuksenjärjestäjän välisillä sopimuksilla. Kunnallisella opetuksenjärjestäjällä ei ole lain säätämää velvoitetta sopimuksen solmimiseen, kaikki kunnat eivät ole tähän halukkaita ja sopimusten sisällöissä voi olla suuria eroja.

Yliopistojen harjoittelukoulujen oppilaaksiotto voi poiketa huomattavasti yksityiskoulujen oppilaaksi otosta sekä myös toisistaan riippuen sijaintikunnan kanssa tehdystä sopimuksesta. Useissa harjoittelukouluissa oppilaaksiotto tapahtuu kaupungin osoittamalta alueelta (lähikoulu), jolloin perusopetusryhmät koostuvat hyvinkin heterogeenisestä oppimisen tuen tarpeesta koostuvasta oppilasjoukosta.

Lapin yliopiston kasvatustieteellinen tiedekunta pitää tärkeänä velvollisuutta kunnallisen opetuksen järjestäjän kanssa solmittavaan sopimukseen myös opettajankoulutuksen ja ohjatun harjoittelun näkökulmasta, koska erityisopetuksen koulutusvastuu on nykyisellään laajentunut koskemaan myös Lapin yliopistoa. Tämän johdosta, vaikka luonnoksessa nostetaan esille harjoittelukoulujen oppilasmäärän vähäisyys kunnallisen opetuksenjärjestäjän rinnalla prosentteina, vaikutus opettajankoulutuksen läpäisevien tulevaisuuden opettajien kautta on erittäin merkittävä.

Mikäli ehdotus Pol 17 § 5 momentin muutoksesta toteutuu seuraavasti: *”jos valtion koulu tai yliopiston harjoittelukoulu ei järjestä erityistä tukea, päätöksen oppilaalle järjestettävästä erityisestä tuesta tekee opetuksen järjestäjän esityksestä oppilaan asuinkunta. Päätöksen tekemisen ohella momentti tarkoittaa sitä, että mainituilla opetuksen järjestäjillä ei myöskään ole lakisää teistä erityisen tuen järjestämisen*

velvoitetta”, tulee varmistaa toimintaketju vahvalla ohjauksella, jossa varmistetaan toimintatapa risti-riitatilanteissa, koska lakiehdotuksessa on tunnistettavissa mahdollisuus epätasa-arvoisen tilanteen syntymiseen.

Luonnostekstin kohdassa *”Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys”* on tunnistettu, että lapset olisivat eri asemassa lakisääteisen erityisen tuen järjestämisvelvoitteen osalta sen mukaan, minkä opetuksen järjestäjän opetuksessa he ovat ja nostettu esille jälleen harhaanjohtava näkemys, että *”erityistä tukea tosiasiassa järjestetään myös valtion kouluissa ja harjoittelukouluissa, joten ero ei käytännössä ole merkittävä”*.

Kasvatustieteellisessä tiedekunnassa nähdään, että mikäli sijaintikunta ja yliopisto velvoitetaan lain-säännöllisten keinoin yhteistyöhön aiemmin kuvatulla tavalla, turvataan harjoittelukoulun oppilaiden yhdenvertainen kohtelu sekä tuetaan suomalaisen koulutusjärjestelmän yhtä peruspilaria: laadukasta ja osaavaa opettajankoulutusta osana jokaisen lapsen tasa-arvoista tulevaisuutta oikea-aikaisen tuen avulla niin kunnallisessa kuin ei-kunnallisessa perusopetusta antavassa koulussa.